

ELENA STANKEVIČIENĖ

**PAGĖGIŲ BIBLIOTEKA – BENDRUOMENĖS MENINIŲ GEBĖJIMŲ
UGDYMO PASTOGĖ**

Pagėgiai, 2006

TURINYS

ĮVADAS.....	3
I. PAGĖGIŲ SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS SITUACIJA.....	4
1. Išorinės ir vidinės aplinkos analizė. Išvados.....	4
2. Bibliotekos misija, vizija, siekiai.....	7
3. Bibliotekos ryšių su visuomene programos tikslai.....	7
II. BIBLIOTEKA – BENDRUOMENĖS MENINIŲ GEBĖJIMŲ UGDYMO PASTOGĖ.....	8
1. Programos publikos.....	9
2. Tradiciniai renginiai.....	9
3. Kitos programos vykdymo priemonės.....	11
4. Programos finansavimo šaltiniai.....	12
III. PROGRAMOS APIBENDRINIMAS.....	12
1. Programos apžvalga. Sėkmės ir trūkumai.....	12
2. Išorinės ir vidinės aplinkos analizė. Išvados.....	13
3. Programos tęstinumo galimybės.....	14
IŠVADOS.....	15
NAUDOTOS LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	16

ĮVADAS

2000 m., įsteigus Pagėgių savivaldybę, savarankiškos Viešosios bibliotekos statusą gavo ir biblioteka (iki tol ji buvo Šilutės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos filialas) su 9 filialais. Bibliotekos darbuotojai suvokė, kad pasikeitė ne tik bibliotekos statusas, privalės keistis ir bibliotekos veikla, metų metais suformuotas bendruomenės požiūris į bibliotekos įvaizdį (dažnai – neigiamas), darbuotojų iniciatyvas, profesijos prestižą, įstaigos patikimumą, reputaciją ir t.t.. Visuomenės lūkesčius ir siekius, reikalavimus, keliamus viešosioms bibliotekoms būtina pateisinti nedelsiant, o išteklių šiai veiklai – nėra. Pradiniame etape - parengtas Viešosios bibliotekos strategijos planas 2000-2010m. neįvertino ir nenumatė visų bibliotekos vystymo (-osi) sferų, tad jis nuolat papildomas ir koreguojamas, atsižvelgiant į konkrečią situaciją, lėšas, steigėjo (Pagėgių savivaldybės Tarybos), Administracijos nurodymus, bendrus Pagėgių savivaldybės vystymo strategijos planus ir kt.

Šiame darbe pristatoma *Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos strategijos* plano dalis, atspindinti *Ryšių su visuomene programą*, kuri labai plati. Čia apsiribota tik ta dalimi, kuri bibliotekoje vykdoma per bendruomenės narių meninių gebėjimų ugdymą ir įvairius renginius, susijusius su šia veikla. Žinia, kad ryšių su visuomene programa gali būti labai didelė, išsami, tęstinė, jai vykdyti reiktų atskiro bibliotekos specialisto, čia pasirinkta mažesnės apimties programos parengimo ir vykdymo galimybės. Tam yra svarios priežastys – bibliotekoje nesuformuota (vis dar) etatų struktūra (nepakanka darbuotojų), nedidelė bendruomenė, kurioje visi bendruomenės nariai artimi – tai trūkumai ir privalumai, apie kuriuos bus kalbama kituose šios programos dalyse.

Šiame darbe išsamiai nenagrinėjamos Ryšių su visuomene programos dalys, kuriose kalbama apie bendrąją bibliotekos struktūros ir bibliotekinės bendruomenės formavimą, Organizacijos įvaizdį (Pagėgių bibliotekos), apie darbuotojų kvalifikaciją, komunikacijos įgūdžius šioje srityje, kaip vienus svarbiausių svertų rengiant ir vykdant programą. Taip pat trumpai bus pristatytos programos dalys, kuriose kalbama apie kitas bibliotekos Ryšių su visuomene programos priemones – ryšiai su žiniasklaida, bibliotekos mažuosius leidinius, ryšius su potencialiais rėmėjais.

Šio darbo tikslas – atskleisti ir pristatyti Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos Ryšių su visuomene programą, kuri vykdoma per bendruomenės narių meninių gebėjimų ugdymą, pateikti šią bibliotekos veiklos sritį kaip vieną pagrindinių ir teigiamų ryšių su visuomene priemonių.

Šiame darbe naudotasi Lietuvos ir užsienio bibliotekininkystės, kultūros vadybos bei Ryšių su visuomene teoretikų, mokslininkų - A. Glosienės, B. Neverausko, R. Petuchovaitės, K. G. Johannsen ir kt. darbais, periodiniais leidiniais „Tarp knygų“, „Kultūros aktualijos“, profesiniais leidiniais, parengtais Nacionalinės bibliotekos, interaktyviais dokumentais.

I. PAGĖGIŲ SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS SITUACIJA

1. Išorinės ir vidinės aplinkos analizė. Išvados

Naujai įsteigtos Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos administracijos ir darbuotojų suvokta, kad bibliotekos sėkmė priklauso nuo visuomenės požiūrio apie ją, nuo bendruomenės dalyvavimo bendroje veikloje, nuo steigėjo palankumo ir pritarimo bei šios veiklos finansavimo. Norint pasiekti bibliotekos tikslų, būtina formuoti teigiamą bibliotekos įvaizdį, būtina išanalizuoti esamą padėtį, kad nustatyti vidaus ir išorinės aplinkos poveikį bibliotekos veiklai, padaryti išvadas, nustatyti ir suformuluoti bibliotekos prioritetus.

Šiandiena vykstantys dideli pokyčiai visuomenėje labai įtakoja bibliotekų veiklą – „sensta“ ne tik bibliotekinė bendruomenė, bet ir bibliotekos vartotojai. Bibliotekos vartotojų sudėtis kasmet keičiasi – pagrindiniai bibliotekos lankytojai – mokiniai, nedarbingo amžiaus žmonės (pensininkai) ir viduriniojo amžiaus (virš 40m.) lankytojai. Dėl objektyvių priežasčių (savivaldybėje nėra kitų mokslo įstaigų, tik vidurinė mokykla, išvyksta dirbti į užsienį) jaunimas bibliotekose praktiškai nesilanko. Pagėgių savivaldybės bendruomenė labai maža – čia yra apie 13 tūkst. gyventojų, čia visi vieni kitus pažįsta, o biblioteka – pagrindinė ir vienintelė kultūros įstaiga, kur didelė dalis paslaugų ir renginių nemokama. Stebėjimais ir nuojautomis, asmeniniais pokalbiais su bibliotekos lankytojais analizuojant aplinką, vartotojų srautus, pastebėta daug taisytinių dalykų, tad padaryta išvada, kad būtina išsamiai analizuoti bibliotekos aplinką, kad nustatyti veikos trūkumus ir privalumus. Tam pasitelktos PEST¹ ir SSGG analizės formulės.

Politinė sfera: Pagėgių savivaldybės Taryba – bibliotekos steigėja – palanki bibliotekai. Atsižvelgiant į bibliotekos administracijos siūlymus, pageidavimus, reikalavimus, priimta eilė sprendimų, kurie **teigiamai** formavo bibliotekos įvaizdį:

- atliktas bibliotekos remontas, atitinkantis šiuolaikinės, modernios bibliotekos įvaizdį, atnaujintas pastato fasadas;
- kiekvienais metais suremontuota po vieną bibliotekos filialą;
- kasmet keliami bibliotekininkų atlyginimai – tai kelia darbuotojų motyvaciją tobulėti, mokytis, taip pat formuoja teigiamą šios profesijos įvaizdį visuomenėje.

Ekonominės sąlygos – formuojant bibliotekos biudžetą, atsižvelgiant į bibliotekos administracijos siūlymus, kasmet didinamos lėšos bibliotekos renginiams, tačiau vis viena jos neatitinka bibliotekos reikmių. **Teigiami poslinkiai** šioje sferoje yra, tačiau reali padėtis – **nepatenkinama**.

¹ Johansen C. G., Pors N. O. *Pokyčių ir kokybės valdymas bibliotekose*, Klaipėda, 2005, p. 41

Socialinė sfera – 2000 - 2003m. Pagėgių savivaldybės viešoji biblioteka - vienintelė krašto kultūros įstaiga, kurioje palankus darbo laikas vartotojams, nemokamos paslaugos, jaukios, šiltos ir modernios patalpos, įrengta dailės, meno darbų parodų eksponavimo įranga ir kt. Visa tai turi **teigiamą poveikį** lankytojams. Tačiau dėl lėšų stokos organizuojama mažai renginių, kas **nepalanku** bibliotekos įvaizdžiui.

Technologijų plėtra – kadangi Pagėgių savivaldybės viešoji biblioteka įsteigta 2000m., tad į „Bibliotekų renovacijos ir modernizavimo 2003-2013m. programą“ nespėjo įsilieti, tačiau mažuosius modernizavimo projektus ir programas vykdo. Viešoji (centrinė) biblioteka, bei jos 3 filialai aprūpinti kompiuterine įranga, internetu, vykdo LIBIS programą. Tai **teigiamas** požymis, tačiau atokesnėse savivaldybės gyvenvietėse ir jose esančiose bibliotekose – padėti **nepatenkinama**.

1-oje lentelėje sulyginami pagrindinės veiklos statistiniai duomenys, nustatyti teigiami bei neigiami poslinkiai vienoje ar kitoje srityje.

1 lentelė

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	2000 m.	2001 m.	2002 m.	2003 m.	Poslinkis
1.	Vartotojų skaičius	3082	3035	3016	3022	Neigiamas
2.	Apsilankymų skaičius	40197	47602	49545	50368	Teigiamas
3.	Renginių skaičius	26	57	61	74	Teigiamas
4.	Renginių lankytojų skaičius	1280	2850	3100	3800	Neigiamas
5.	Straipsniai spaudoje apie bibliotekos veiklą	44	67	75	94	Teigiamas
6.	Savivaldybės lėšos renginiams (tūkst.Lt.)	1,3	2,9	3,1	3,7	Neigiamas
7.	Kompiuterizuotos darbo vietos vartotojams	-	-	3	6	Neigiamas

Išvados:

1. Registruotų vartotojų skaičius neauga (ekonominės, socialinės priežastys);
1. Bibliotekos lankytojų skaičius auga, tačiau renginių lankytojų skaičius mažas (asmeninių pokalbių metu nustatyta, kad renginių formos neįdomios, bendruomenei neaktualios);
2. Savivaldybės renginiams skiriamų lėšų nepakanka, tad nėra galimybių tobulinti renginius;
3. Palankūs straipsniai spaudoje vis dažniau anonsuoja ir aprašo bibliotekos renginius ir kt. bibliotekos veiklą;
4. Technologijų plėtra bibliotekoje nepalanki.

Bibliotekos SSGG analizė

2 lentelė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
Palankus steigėjas	Nepakankamas finansavimas
Trys darbuotojai mokosi Klaipėdos universitete	Žema darbuotojų kvalifikacija
Bibliotekoje lengvai vystoma klubinė veikla	Nėra atskirų patalpų renginiams
Palanki bibliotekos aplinka: pastatas miesto parke su įrengta aikšte renginiams, pastatas renovuotas, jauki ir patogi vartotojui aplinka, įrengta parodų ekspozicijai demonstruoti įranga	Daug pastangų ir darbo išteklių įdedama renginių organizavimui (perstumdomi baldai, skolinamasi garso ir vaizdo įranga)
Auga vartotojų skaičius	Biblioteka neturi transporto priemonės (renginių dalyviai, parodų eksponatai atvežami ir parvežami skolintu ar rėmėjų transportu)
Palanki žiniasklaida	Nuolatinė rėmėjų paieška ne visada teigiama – biblioteka turėtų būti ne prašytojo vaidmenyje, parama bibliotekai ir bendruomenei – rėmėjo garbės reikalas.
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Steigti bibliotekoje klubus pagal pomėgius: literatų, menininkų, Senjorų mokyklą, moterų, kt.)	Darbuotojų kaita
Rengti bibliotekos mažosios leidybos priemonės (lankstinukus, atmintines, skrajutes, knygų įdėklus, kalendorius ir kt.)	Konkurencija (Atsidarė naujas Pagėgių Kultūros centras)
Per klubinę veiklą ugdyti krašto bendruomenės narių meninius įgūdžius, pristatant jų kūrybą krašto visuomenei, Lietuvai ir užsieniui, tuo pačiu reprezentuojant savo kraštą.	Žema bibliotekos darbuotojų kvalifikacija (bibliotekoje tik 25 proc. profesionalūs bibliotekininkai)
Ieškoti partnerių su Tauragės apskrities, Lietuvos, užsienio bibliotekų, klubų, sambūrių nariais, rengiant įvairias kultūrinių mainų programas. Plėsti paslaugų įvairovę	
Galimybės fondoieškos srityje pristatant krašto menininkų veiklą.	

2. Bibliotekos misija, vizija, siekiai

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos Nuostatuose aiškiai suformuluota bibliotekos misija, vizija, siekiai, tikslai. Kad pelnyti aukštos kultūros organizacijos vardą, puikiai dirbančios bibliotekos statusą, įgyti pripažinimą bendruomenėje, bibliotekos strategijoje numatyti pagrindiniai, bibliotekos veiklą atitinkantys siekiai:

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos misija – kurti ir skatinti žinių visuomenę, užtikrinti vartotojo teisę į informaciją ir jos išteklius, tenkinti krašto bendruomenės kultūros ir švietimo poreikius, kaupti ir saugoti krašto raštijos paveldą, skatinti ir remti krašto bendruomenės narių kūrybinius gebėjimus, tinkamai pristatyti krašto kūrėjų darbus visuomenei Lietuvoje ir užsienyje.²

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos vizija – moderni biblioteka – bendruomenės namai, kurioje kiekvienas ir visi gauna paslaugas pagal poreikius, namai, kuriuose visiems suteikiama galimybė saviraiškai, mokymuisi visą gyvenimą, prieiga prie fondų ir kitų informacijos išteklių, kur bibliotekininkas – pagalbininkas, patarėjas, draugas.³

Vienas pagrindinių bibliotekos siekių – per kuo trumpesnę laiką tapti modernia biblioteka, kuri pajėgi visu paslaugų spektru tarnauti vartotojui – nuo lengvos užklauskos įvykdymo iki bendruomenės narių kūrybinių gebėjimų ugdymo, kūrybinės asmenybės formavimo, tuo mažinant socialinę atskirtį, ugdant pasitikėjimą savimi ir tikėjimą prasmingumu tuo, ką darai.

3. Bibliotekos ryšių su visuomene programos tikslai

Išanalizavus PEST ir SSGG analizių pagalba Pagėgių bibliotekos esamą padėtį, nustačius veiklos privalumus ir trūkumus, galima teigti, kad augant bibliotekos vartotojų skaičiui, vis dar mažas susidomėjimas kita bibliotekos veikla – renginiais, literatūrinėmis parodomis, darytina išvada, kad ši bendruomenė neturi tradicijų (arba jos neskatinamos, nežadinamos), nėra bendruomenės narių saviraiškos formų, jos aiškiai neišreikštos, epizodiškos. Nors bibliotekos statusas jau gana aukštas, tačiau bibliotekos renginių lankytojai tie patys, pastovūs, kurie žino kur ir ko eina. Nustatytas faktas, kad į renginius, kuriuose vyrauja literatūros ir dailės žanrai – lankytojų srautas didesnis, nei pvz.: muzikiniuose ar tautodailės, kitų žanrų renginiuose.

² *Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai* [parengė E. Stankevičienė]. Patvirtinti su papildymais ir pakeitimais Pagėgių savivaldybės Tarybos 2004m. sausio 14d., p.1

³ Ten pat, p. 1

Eil. Nr.	Renginiai	2001 m.	2002 m.	2003 m.
1.	Literatūriniai	427 lankytojai	477 lankytojai	556 lankytojai
2.	Parodų pristatymai	316 lankytojų	325 lankytojai	570 lankytojų

Sulyginus šių žanrų lankytojų skaičių su kitų renginių lankytojų skaičiumi, darytina išvada, kad bendruomenė noriai lanko šiuos renginius. Asmeninių pokalbių metu, analizuojant žiūrovų klausimus svečiams renginių metu, stebint lankytojų sudėtį, darytina išvada, kad šioje bendruomenėje yra daug kūrybingų žmonių, kurių meninių gebėjimų niekada niekas neskatino, jie patys negali įveikti barjero („savam krašte pranašu nebūsi“). Tad rengiant Ryšių su visuomene programą, vienu, pagrindiniu bibliotekos siekiu ir šios *programos tikslų*:

- biblioteka – bendruomenės namai, kur skatinami kiekvieno ir visų bendruomenės narių kūrybiniai gebėjimai;
- menininkų ir literatų sambūriai – puiki veikla formuojant teigiamą, aukštos kultūros bibliotekos įvaizdį;
- klubinė veikla - puiki informacijos priemonė apie bibliotekos veiklą;
- įgyti visuomenės palaikymą;
- įgyti dar svaresnį steigėjo palankumą, siekiant didesnio bibliotekos finansavimo;
- rasti naujų finansavimo šaltinių.

II. RYŠIŲ SU VISUOMENE PROGRAMA

„BIBLIOTEKA – BENDRUOMENĖS MENINIŲ GEBĖJIMŲ UGDYMO PASTOGĖ“

Jau šios programos pavadinimas sako, kad biblioteka, rengdama ryšių su visuomene programą, pagrindine programos kryptimi pasirinko bendruomenės narių meninių gebėjimų ugdymą. Įvairių tyrimų pagalba nustatyta, kad tai vienas greičiausių ir lengviausių būdų pasiekti bibliotekos tikslui – suformuoti teigiamą bibliotekos įvaizdį visuomenei, tam „prinokusi“ ir pati visuomenė. Ši bibliotekos veikla parodys, kad bibliotekai rūpi kiekvienas bendruomenės žmogus – potencialus bibliotekos lankytojas, bendramintis, gražios ir kūrybingos aplinkos kūrėjas ir puoselėtojas. Meninių gebėjimų ugdymas per sambūrių, klubų steigimą ir jų veiklą – tai priemonės, kurios aiškiai matomos bendruomenei įvairių renginių, pristatančių „meniškos bendruomenės“ kūrybą, metu. Tradicinių renginių pagalba, apsilankymų juose skaičiumi, stebėjimais ir asmeniniais pokalbiais, žiniasklaidos dėmesiu – nesunku nustatyti šios programos efektyvumą, visuomenės palankumą (arba - nepalankumą), tęstinumo galimybes. Tikėtina, kad šios veiklos pristatymu bus atkreiptas savivaldybės administracijos, vadovų, politikų dėmesys. Tai įtakos fondoieškos procesus.

1. Programos publikos

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos Ryšių su visuomene programos „Biblioteka – bendruomenės meninių gebėjimų ugdymo pastogė“ publikos:

- **Pagėgių krašto bendruomenė**, tai tiesioginis bibliotekos veiklos adresatas. Biblioteka – įstaiga, teikianti daug nemokamų paslaugų bendruomenei, kur didelis nedarbo lygis (savivaldybėje mažai pramonės objektų, kultūros įstaigų, jaunimo, didelė socialinė atskirtis, pasienio zona ir t.t.).
- **Savivaldybės administracija, Taryba** (bibliotekos steigėjas), nuo jų priklauso daug sprendimų, kurie galės būti palankūs bibliotekai.
- **Potencialūs rėmėjai – tai finansinės grupės**, krašto verslininkai, kurie remdami bibliotekos renginius garsina ir savo organizacijos vardą, produktus. Abipusės naudos programa turėtų suteikti Pagėgių Kredito unijai, Verslininkų asociacijai, paramos ir labdaros fondams, UAB, ž.ū. bendrovėms ir t.t..
- **Žiniasklaida** – tai pirmiausia vietos laikraščiai „Šilokarčema“ ir „Pamarys“. Bibliotekos darbuotojus ir šių leidinių korespondentus sieja nuolatinis bendradarbiavimas, tad šios programos sklaida ir pristatymas visuomenei, tikėtina, bus išsamus ir savalaikis.
- **Krašto literatai ir menininkai, tautodailininkai**. Jų kūrybos pristatymas visuomenei, tradicinių renginių organizavimas, kūrybinių gebėjimų skatinimas – tikslinė auditorija, kuri pasitarnaus šios programos tikslams. Ši publika nei amžiumi, nei socialine padėtimi neribota – joje nuo moksleivijos iki pensinio amžiaus bendruomenės nariai.
- **Bibliotekos bendruomenė** – darbuotojai bus įtraukti į veiklą, kuri lavins juos pačius, reikalaus daugiau pastangų mokantis socialinės komunikacijos paslapčių, dalyvaus bendruomenės ir klubinėse veiklose, mokysis parodų rengimo, pristatymo, reklamos, renginio vedimo ir kt, gebėjimų ugdymo.

2. Tradiciniai renginiai

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos Ryšių su visuomene programa „Biblioteka – bendruomenės meninių gebėjimų ugdymo pastogė“ aprėpia dviejų krypčių veiklą – krašto literatų kūrybos ir vaizduojamojo meno darbų pristatymą visuomenei. Šių žanrų kūrybos skatinimui ir pristatymui biblioteka turi palankias sąlygas: krašto menininkų kūrybos eksponavimui bibliotekoje įrengta parodų ekspozicijos įranga, literatų veikla ir literatūrinių gebėjimų skatinimas, pristatymas visuomenei – vienas svarbiausių bibliotekos veiklos tikslų, o ir bibliotekos personalas geba tai daryti.

Bibliotekos ryšių su visuomene programoje 2003-2006 metams numatyti renginiai

Vaizduojamojo meno sklaida ir krašto menininkų kūrybos pristatymas:

- personalinės menininkų darbų (tapybos, fotografijos, medžio drožybos, mezginių, audinių ir kt.) parodos – 1 kartą per ketvirtį;
- kasmetiniai krašto dailininkų plenerai – 1 kartą per metus, birželio – liepos mėn.;
- jungtinė krašto menininkų darbų paroda, jos pristatymas krašto visuomenei Pagėgių miesto šventės metu – kasmet, liepos pirmasis šeštadienis;
- geriausių darbų autorių kvietimas į kasmetinį „Mažosios Lietuvos paveikslų sodą“ dailininkų plenerą, Bitėnuose, Martyno Jankaus muziejuje⁴.
- Pristatyti krašto menininkus ir jų darbus Tauragės apskrities ir Lietuvos menininkų parodoje „Auksinis vainikas“.

Per ketverius šios programos metus bibliotekoje buvo eksponuota 15 krašto menininkų parodų, jos pristatytos savivaldybės seniūnijose, viešosios bibliotekos filialuose, apskrities muziejuje, Šilutės Viešojoje F. Bajoraičio bibliotekoje, Švedijos Lommos komunoje. Suorganizuoti 4 dailininkų plenerai, kurių tema kasmet vis kita – „Pagėgiai – 2003“ „Architektūra – krašto istorijos liudininkė“, „Bažnyčios“, „Mano miestas - Pagėgiai žali“⁵.

Literatų sambūrio veikla bei kūrybos pristatymas:

- tradicinis renginys „Poezijos pilnatis“, skirtas Kovo 11-ajai, kuriame pristatoma krašto literatų kūryba;
- Kasmetinis literatų kūrybos almanachas;
- Literatų dalyvavimas apskrities literatų šventėje – kasmet;
- Sambūrio narių išleistų knygų pristatymas bibliotekoje;
- Pagrindinis veiklos tikslas – krašto literatų kūrybos rinktinės „Poezijos pilnatis“ išleidimas (Knygelė išleista 2006m.).

Per ketverius literatų sambūrio veiklos metus surengta ir dalyvauta 27 renginiuose, kuriuose buvo garsinamas bibliotekos vardas, menininkų ir literatų, fotografų sambūriuose aktyviai dalyvauja kuriančioji bibliotekos bendruomenė, apie sambūrių veiklą rašo žiniasklaida, kasmet auga publikacijų skaičius. (Šių sambūrių veiklos akimirkos ir medžiaga apie juos – prieduose)

⁴ Martyno Jankaus muziejus. [interaktyvus] Prieiga per internetą: http://www.museums.lt/Zurnalas/2004-/bendradarbiavimas_skipitis.htm/ žiūrėta 2006-m. lapkričio 27d.

⁵ Pagėgių savivaldybės viešoji biblioteka [Interaktyvus]. Prieiga per internetą.: <http://www.bibliotekos.lt/> žiūrėta 2006m. lapkričio 27d.

3. Kitos programos vykdymo priemonės

Tradiciniai renginiai, parodos, susitikimai su visuomene pristatant bibliotekos vykdomą programą – labai svarbus veiklos baras, tačiau taip pat svarbu – kitos priemonės, kuriomis biblioteka siekia visuomenės palankumo, nori būti matoma, pastebima, nori, kad jos veikla būtų vertinama teigiamai.

Tam tarnauja ir didelę reikšmę turi bibliotekos rengiama medžiaga, kuri skirta bibliotekos vartotojams, savivaldybės visuomenei – veiklą atspindintys segtuvai, kasmetinės ***Bibliotekos ataskaitos visuomenei vakaro*** metu surengtos parodos, kuriose patalpintos renginių nuotraukos, žiniasklaidos straipsnių kopijos, atsiliepimų knygos, bibliotekai dovanotų leidinių parodos ir kt. Biblioteka rengdama ***skelbimus***, kvietimus į renginius, anonsuodama parodas, susitikimus, renginius spaudoje – pabrėžtinai akcentuoja, kad tai bibliotekos rengiami renginiai, stengiamasi, kad kuo daugiau žmonių gautų asmeninius kvietimus. Nors finansiškai labai brangus kvietimas, parengtas bibliotekos galimybėmis, tačiau biblioteka atsisakė „serijinių“ (kanceliarijos parduotuvėse įsigytų) kvietimų. ***Bibliotekos kvietimuose*** – viešosios bibliotekos pastatas, kuri yra miesto parke. Miesto parke yra ir Pagėgių simbolis - skulptūra, skirta Mažosios Lietuvos prisijungimui prie Didžiosios Lietuvos, tad miesto svečiui, nežinančiam kur yra biblioteka, kvietimo viršelyje esanti skulptūros nuotrauka „nurodo“ kelią į biblioteką. ***Lankstinukai*** apie krašto menininkus – puiki informacinė priemonė, kuri kasmet papildoma nauja informacija ir pateikiama žiūrovams parodos pristatymo metu.

Žiniasklaidos priemonės ir jų atstovai – labai svarbus ir efektyvus bibliotekos programos vykdymo sklaidos būdas. Šioje darbo srityje vadovaujamosi principu:

„Jei apie įvykusį renginį nėra straipsnio spaudoje – renginio n e b u v o !”

Draugiški ir dalykiški ryšiai su korespondentais, žurnalistais, kai po ranka visada yra jiems „reikalinga“ medžiaga - labai vertinama žiniasklaidos atstovų, kai informacija jiems pateikiama patikrinta ir patikima, kai spaudoje kuo mažiau netikslumų – nuo to visiems geriau, o ypač bibliotekai.

Pačių bibliotekos darbuotojų straipsniai spaudoje – dalis bibliotekos įvaizdžio, kuo dažniau skaitoma apie veiklius, energingus, atvirus, paslaugius bibliotekos darbuotojus, tuo lengviau potencialus bibliotekos lankytojas pravėrs bibliotekos duris. Internetu nuolat atnaujinama informacija ir pateikiama naujausia informacija apie bibliotekos renginius⁶

⁶ *Pagėgių savivaldybės viešoji biblioteka* [Interaktyvus]. Prieiga per internetą: <http://www.bibliotekos.lt/> žiūrėta 2006m. lapkričio 30d.

4. Programos finansavimo šaltiniai

Pagrindiniai šios programos finansavimo šaltiniai – projektinė veikla ir savivaldybės administracijos lėšos. Parengus bibliotekos Ryšių su visuomenę programą, jos veiklos punktai išdėstyti pagal veiklos sritis, vykdymo terminus ir pateikti savivaldybės Merui, administracijai. Gavus programos palaikymą, parengtas ilgalaikis programos biudžetas, kuriame numatytos lėšos dailininkų plenerams, dienpinigiams, transporto išlaidoms, medžiagų įsigijimui, honorarų menininkams, maitinimo išlaidoms, parodų transportavimui, kelionėms į Švediją ir kt.

Labai svarbus finansavimo šaltinis – projektinė bibliotekos veikla. Per ketverius veiklos metus numatyta parengti ir įvykdyti eilę projektų, kurių pagalba svariai prisideda prie programos tikslų įgyvendinimo. Pagrindiniai finansavimo šaltiniai:

- Pagėgių savivaldybės administracija;
- LR Kultūros ministerija;
- Tauragės apskrities viršininko administracija;
- Pagėgių verslininkų asociacija;
- K. Komskio labdaros ir paramos fondas;
- Pagėgių Kredito Unija

Per ketverius programos vykdymo metus, subrandinta idėja (ji tapo vienu tikslų) – išleisti krašto literatų kūrybos rinktinę „Poezijos pilnatis“. 2005m., parengus projektą finansavimui gauti, LR Kultūros ministerijos Regiono kultūros skatinimo fondas Pagėgių bibliotekai skyrė 3 tūkst. litų knygelei išleisti (Žr. priedą). Dar tiek pat teko rasti iš kitų finansavimo šaltinių, tad aukščiau išvardinti finansavimo donoriai noriai sutiko paremti šios knygelės leidybą. Knygos pristatymo metu, visi, suteikę bibliotekai finansinę paramą turi būti įvardinti, jiems padėkota, būtina garsiai įvardinti nuolatinę paramą kultūrai. Visiems malonu išgirsti gerą žodį, gražią, nuoširdžią padėką.

III. PROGRAMOS APIBENDRINIMAS

1. Programos apžvalga. Sėkmės ir trūkumai

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos ryšių su visuomene programa „Biblioteka – bendruomenės meninių gebėjimų ugdymo pastogė“ per ketverius metus buvo ne kartą koreguota ir pildyta. Tai **programos trūkumas**, kurį įtakojo aplinkos veiksniai - keitėsi savivaldybės vadovai, nuo kurių priklauso krašto kultūros politika, jos prioritetai, darbuotojų kaita ir jų trūkumas (Viešojoje biblioteka dirba 5 darbuotojai), naujų žmonių mokymai, „įvedimas“ į bibliotekos

bendruomenę, nedidelę darbuotojų patirtis ir kvalifikacija – tai trūkumai ir trukdžiai, kurie įtakojo programos vykdymą.

Programos sėkmės, kurios leido ir pasitarnavo bibliotekai tapti krašto bendruomenės narių meninių gebėjimų ugdymo pastoge, biblioteka tapo ryškus kultūros centras savivaldybėje, kito ir tobulėjo bibliotekos, kaip organizacijos, įvaizdis ir kultūra:

- krašto literatų sambūrio sukūrimas;
- krašto dailininkų (tapytojų, fotografų, tautodailininkų) sambūrio sukūrimas;
- parodomis, pristatymais, susitikimais visuomenei pristatyta krašto gabių žmonių kūryba, ji reprezentuoja krašto kultūrą apskrityje, šalyje ir užsienyje;
- Išleista krašto literatų kūrybos knygelė „Poezijos pilnatis“;

2. Išorinės ir vidinės aplinkos analizė. Išvados

4 lentelė

BUVO SILPNYBĖS - 2003 m.	SITUACIJA 2006 m.
Nepakankamas finansavimas (3, 7 tūkst. Lt.)	Finansavimas renginiams – 5,8 tūkst. Lt. metams
Žema darbuotojų kvalifikacija – besimokančių darbuotojų nėra	Du darbuotojai. mokosi Klaipėdos Universitete
Nėra atskirų patalpų renginiams	Į savivaldybės strategijos planą įtraukta naujos bibliotekos statyba – LR Vyriausybės skirta 6,5 mln. Lt 2007- 2008 m.
Daug pastangų ir darbo išteklių įdedama renginių organizavimui (perstumdomi baldai, skolinamasi garso ir vaizdo įranga)	Padėtis nepakito – patalpos ankštos. Įsigyta garso/vaizdo grotuvas, įgarsinimo įranga, projektoriai ir kt.
Biblioteka neturi transporto priemonės (renginių dalyviai, parodų eksponatai atvežami ir parvežami skolintu ar rėmėjų transportu)	Bibliotekai skirtas lengvasis automobilis „Škoda Felicija“
Nuolatinė rėmėjų paieška ne visada teigiama – biblioteka turėtų būti ne prašytojo vaidmenyje, parama bibliotekai ir bendruomenei – rėmėjo garbės reikalas.	Išaugo rėmėjų skaičius, pagalba ir parama bibliotekai dažnai siūloma.
GRĖSMĖS	GRĖSMĖS 2006m.
Darbuotojų kaita	Darbuotojų kaitos problema išliko – nėra specialistų, bibliotekininkų atlyginimas neatitinka lūkesčių, darbo krūvio.

Konkurencija (Atsidarė naujas Pagėgių Kultūros centras)	Konkurencija ne pakenkė, bet padėjo – biblioteka rengia kamerinius, „tyliusius“ renginius, kur aiškiai išskirta publika.
---	--

4-oje lentelėje pateikti teigiami poslinkiai, vykę Ryšių su visuomene programos vykdymo metu, čia galima aiškiai išskirti kurias veiklos sferas įtakojo bibliotekos darbuotojų pastangos, visuomenės požiūris į biblioteką.

Galima teigti, kad ši bibliotekos ryšių su visuomene programa (jos dalis), palankiai įtakojo savivaldybės visuomenę, formavo teigiamą bibliotekos įvaizdį, ši bendruomenei ir bibliotekos steigėjui matoma veikla neliko neįvertinta – savivaldybės administracija įtraukė naujos bibliotekos pastato statybą, kaip vieną prioritetų savivaldybės plėtros strategijoje. LR Vyriausybė skyrė 6,5 mln. Lt., kuriuos reiks įsisavinti 2007-2008m.

3. Programos tęstinumo galimybės

Lyginant lankytojų skaičių bibliotekoje, renginiuose matome teigiamus poslinkius: kasmet lankytojų skaičius auga, skaitytojų sudėtis pamažu kinta – renginiuose matome vis daugiau jaunimo, bibliotekos atmosfera teigiamai veikia bendruomenės narius. Kompiuterių skaičius bibliotekoje išaugo iki 16-os, paslaugos – nemokamos, daugiau jaunų žmonių įsijungė į sambūrių veiklą.

5 lentelė

Eil Nr.	Pavadinimas	2003 m.	2005 m.
1.	Bibliotekos lankytojų iš viso	50368	74647
2.	Renginių lankytojų	3800	9053

Bibliotekos darbuotojai puoselėja viltį išleisti literatų sambūrio narių mažosios prozos kūrybos rinktinę. Jau tradiciniais tapo bibliotekos globojami ir puoselėjami menininkų plenerai bei įvairių parodų organizavimai ir jų pristatymai, susitikimų su žymiais žmonėmis rengimai. Tai ryšių su visuomene dalis, kurios atsisakyti biblioteka negali, o ir nenori. Tai nuolatinis darbas, nuolatinė veikla, kuri reikalauja kasdieninio bendravimo su krašto visuomene, bibliotekos publikomis.

IŠVADOS

Ryšiais su visuomene siekiama ne tik informuoti apie biblioteką ir jos veiklą, ne tik daryti įtaką viešajai nuomonei ir sukurti gerą savo organizacijos įvaizdį, ne tik užtikrinti tinkamą finansavimą ar gauti papildomai lėšų, ne tik patraukti naujus vartotojus ir suaktyvinti senuosius, bet, svarbiausia, strategiškai planuoti ir koreguoti bibliotekos veiklą taip, kaip to reikalauja visuomenės pokyčiai.⁷ Tai nėra trumpalaikė akcija, tai esminė bibliotekos nuostata, kuria vadovaujamosi nuolat.

Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos ryšių su visuomene programa „Biblioteka – bendruomenės meninių gebėjimų ugdymo pastogė“ dar kartą įtikino, kad, tinkamai pasirinkus programos priemones, galima pasiekti bibliotekos tikslų.

Krašto visuomenės lūkesčiai, įspūdžiai, kurių tikėtasi iš bibliotekos, tikėtina, lieka patenkinti – tai rodo išaugęs lankytojų, įvairių renginių skaičius. Pastebėtos gražios, teigiamos tendencijos, kurios skatina ir įpareigoja bibliotekos darbuotojus dirbti šia linkme, tai – dažnai į biblioteką kreipiamasi pagalbos nevyriausybines organizacijos padėti organizuoti įvairius renginius, susitikimus, pažymėti savo veiklos ar organizacijos jubiliejus bibliotekoje. Išaugo bendradarbiavimas su krašto mokyklomis, seniūnijomis, kultūros įstaigomis, įvairiais klubais, nevyriausybėmis organizacijomis. Tai jau pripažinimo pelniusios bibliotekos požymiai.

Didžiausias uždavinys – siekis, kad biblioteka vartotojams taptų svarbi, kad jie ne tik būtų patenkinti biblioteka, bet ir laikytų ją neatskiriama savo gyvenimo dalimi.⁸

Ryšiai su visuomene - sfera, be kurios niekas negali išsiversti, tačiau ne visi randame kelius ar takelius, kuriais einame į bibliotekos tikslą – tikslą tarnauti visuomenei.

⁷ Glosienė, Audronė. *Ryšių su visuomene ABC bibliotekininkams*: mokomoji knyga. Vilnius, 1999, p.31

⁸ Johannsen C. G., Pors N. O. *Pokyčių ir kokybės valdymas bibliotekose*, Klaipėda, 2005, p. 190

NAUDOTOS LITERATŪROS IR ŠALTINIŲ SĄRAŠAS:

1. FOX Jeffrey J. *Kaip tapti vadovu*. Kaunas, 2001
2. GLOSIENĖ, Audronė. *Ryšių su visuomene ABC bibliotekininkams: mokomoji knyga*. Vilnius, 1999
3. GLOSIENĖ, Audronė ir kt. *Viešoji biblioteka: tradicija ir modernumas*. Vilnius, 1998
4. GUDONIENĖ, Vilija. *Tarptautiniai ryšiai su visuomene: ryšių su visuomene tarptautinės normos ir standartai: studijų medžiaga*. Vilnius, 1999
5. JANONIS, Osvaldas. Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo metodika. *Šiandien aktualu*, 2003
6. JOHANNSEN, Carl Gustav, PORS Niels Ole. *Pokyčių ir kokybės valdymas bibliotekose: vadovėlis aukštosioms mokykloms*. Klaipėda, 2005
7. JASKONIENĖ, Dalia. Gairės viešosioms bibliotekoms. *Tarp knygų*, 2003m. kovas, p. 16
8. JASKONIENĖ, Dalia. Viešoji biblioteka informacinėje visuomenėje. *Šiandien aktualu*, 2001, p.25
9. *Kultūros vadyba: profesionalaus meno teorija ir praktika*. Vilnius, 2004
10. Martyno Jankaus muziejus. [interaktyvus] *Prieiga per internetą*: http://www.museums.lt/Zurnalas/_2004-/ bendradarbiavimas_skipitis.htm
11. NEVERAUSKAS, Bronius. *Vadybos pagrindai: mokomoji knyga*. Kaunas, 2000
12. Pagėgių savivaldybės viešoji biblioteka [Interaktyvus]. *Prieiga per internetą*: <http://www.bibliotekos.lt/>
13. *Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai* [parengė E. Stankevičienė]. Patvirtinti su papildymais ir pakeitimais Pagėgių savivaldybės Tarybos 2004m. sausio 14d., p.1